

PUTOAVIA ENKELEITÄ

Suomi, 2008

Ohjaaja: Heikki Kujanpää

Kesto: 105 min

Käsikirjoittaja: Sami Parkkinen, Heikki Kujanpää ja Heikki Huttu-Hiltunen

Ikäraja: K13

Näyttelijät: Elena Leeve, Tommi Korpela, Elina Knihtilä

Genre: Draama

Levittäjä: Sandrew Metronome Distribution Finland Oy

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu lukioikäisille.

Oppimateriaalin teemoja: Kirjailijat Lauri Viita ja Aila Meriluoto, perheen ihmissuhteiden ongelmat, aikuistuminen ja itsenäistyminen, taiteilijaelämän vaikeudet.

Melodraaman genre.

SYNOPSIS

Nuori Helena (Elena Leeve) hakeutuu hoitoon mielisairaalaan. Nopeasti käy ilmi, että hänen ongelmansa liittyvät hänen isäsuhteeseensa: Helena kiertää maata esittäen edesmenneen Lauri-isänsä (Tommi Korpela) runoja ja ihailee isäänsä yli kaiken. Samalla hän pelkää, että isän mielenterveysongelmat olisivat periytyneet hänelle.

Kun Helena palaa kotiin, sinne ilmestyy myös hänen äitinsä Aila (Elina Knihtilä), joka kirjoittaa muistelmia Laurista ja suhteestaan tähän. Helena saa lopulta luvan lukea äidin käsikirjoitusta ja pääsee samalla tutustumaan vanhempiensa suhteeseen ja sen vaiheisiin.

Helenan lukiessa Ailan tekstiä katsoja pääsee siirtymään hänen mukanaan 1970-luvulta 1950-luvulle. Takaumien avulla käydään läpi kahden kirjailijan, Lauri Viidan ja Aila Meriluodon, rakkaustarina. Samalla Helena tutustuu isäänsä ja äitiinsä uudesta näkökulmasta. Hän näkee ihailemansa isän toisen puolen: vaatavuuden, aggressiivisuuden ja epävakauden. Toisaalta hän kasvaa ymmärtämään äitiään ja hyväksymään taustansa. Elokuvan Laurilla ja Ailalla on esikuvansa todellisuudessa. Helena on heidän fiktiivinen tyttärensä.

VINKKEJÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN**Ennen elokuvaa**

Elokuva kertoo Aila Meriluodon ja Lauri Viidan avioliiton tarinan. Sekä Meriluoto että Viita ovat tunnettuja ja arvostettuja suomalaiskirjailijoita.

TAUSTATIETOA KIRJAILIJOISTA**Lauri Viita**

Lauri Viita syntyi nykyisen Tampereen Pispalassa 17.12.1916. Hänen isänsä oli kirvesmies Emil Viita (1870. 1941) ja äitinsä Alfhiid Viita (1874. 1949). Lauri oli seitsenlapsisen perheen kuopus.

Viita kävi Pispalassa neljä vuotta kansakoulua ja siirtyi sitten viideksi ja

puoleksi vuodeksi Tampereen klassilliseen lyseoon. Koulun hän lopetti kesken lukuvuoden vuonna 1933. Sen jälkeen hän elätti itsensä sekatyömiehenä ja kirvesmiehenä, kunnes hänen esikoisteoksensa, runokokoelma *Betonimylläri* ilmestyi vuonna 1947. Sekä *Betonimylläri* että romaani *Moreeni* saivat alkunsa jatkosodan aikana. (Viita suoritti asepalveluksensa Terijoella 1938. 39 ja osallistui sekä talvisotaan että jatkosotaan).

Työväestön asuinalueena tunnettu Pispala oli Lauri Viidalle tärkeä ympäristö, jossa hän vietti lapsuutensa, nuoruutensa ja osan aikuisikänsäkin aina vuoteen 1948 saakka.

Lauri Viidan teokset:

Betonimylläri, runoja, 1947
Kukunor, satu ihmislapsille, 1949
Moreeni, romaani, 1950
Käppyräinen, runoja, 1954
Suutarikin, suuri viisas, runoa ja proosaa, 1961
Entäs sitten, Leevi, romaani, 1965
Kootut runot, 1966

Aila Meriluoto

Aila Meriluoto syntyi 10.1.1924 Pieksämäellä rehtori Kaarlo Meriluodon ja filosofian maisteri Hilja Meriluodon perheeseen. Meriluoto on itse kuvannut lapsuuttaan perhetytön lapsuudeksi ja lapsuudenkotiaan konservatiiviseksi. Hän opiskeli Helsingin ja Zürichin yliopistoissa ja julkaisi suurta huomiota saaneen esikoisrunokokoelmansa *Lasimaalaus* vuonna 1946, vain 22-vuotiaana.

Pitkään jatkuneen kirjailijanuransa aikana Meriluoto on julkaissut lukuisia runokokoelmia, muistelmateoksia, romaaneja ja lastenkirjoja sekä toiminut kääntäjänä.

Aila Meriluodon teokset:**Runokokoelmia**

Lasimaalaus, 1946
Sairas tyttö tanssii, 1952
Pahat unet, 1958
Portaat, 1961
Asumattomiin, 1963
Tuoddaris, 1965
Silmämitta, 1969
Elämästä, 1972
Kootut runot, 1976
Varokaa putoilevia enkeleitä, 1977
Talvikaupunki, 1980
Ruusujen sota, 1988

Kimeä metsä, 2002
Kootut runot (täydennetty versio), 2004
Miehen muotoinen aukko, 2005

Elämäkerrallisia teoksia

Lauri Viita, 1974
Lasimaalauksen läpi, 1986
Vaarallista kokea. Päiväkirja vuosilta 1953-1975, 1996
Mekko meni taululle, 2001

Romaaneja

Peter-Peter, 1971
Kotimaa kuin mies, 1977
Sisar vesi, veli tuli, 1979

Lasten- ja nuortenkirjoja

Pommorommo, 1956
Ateljee Katariina, 1965
Meidän linna, 1968
Vihreä tukka, 1982

Lauri Viita ja Aila Meriluoto

Lauri Viita ja Aila Meriluoto tutustuivat vuonna 1947. Viita oli tuolloin naimisissa ja kahden lapsen isä, mutta erosi ja avioitui Meriluodon kanssa vuonna 1948. Pariskunta muutti ensin Ailan vanhempien luo Pieksämäelle, sieltä saareen Ruoveden Muroleelle ja lopulta Helsinkiin. Viita ja Meriluoto saivat neljä yhteistä lasta, Ursulan, Petrin, Samulin ja Aijan.

Lauri Viita sairastui avioliiton aikana skitsofreniaan, ja liitto päättyi eroon vuonna 1956. Viidan kirjailijantyö jatkui sairaudesta huolimatta, kunnes hän menehtyi liikenneonnettomuudessa saamiinsa vammoihin vuonna 1965.

Aila Meriluoto muutti lapsineen Ruotsiin 1960-luvun alussa ja palasi sieltä vasta vuonna 1974. Samana vuonna ilmestyi hänen teoksensa *Lauri Viita*, johon elokuva *Putoavia enkeleitä* pohjautuu.

1. Alfhild

Katsokaa Koulukinon sivuilta osoitteesta <http://www.koulukino.net/index.php?content=elokuva&id=410> Tommi Korpelan tulkinta Lauri Viidan runosta *Alfhild*.

Voitte myös lukea runon kokoelmasta *Betonimylläri*. Jakakaa pienryhmille erilaiset lukutehtävät:

- Tarkastelkaa *Alfhildia*. Mitkä piirteet tekevät siitä runon? Pohtikaa, onko Alfhild perinteinen vai moderni runo.

- Tutustukaa Lauri Viidan taustaan ja lukekaa *Alfhildia* elämäkerrallisena runona.
- Lukekaa *Alfhildia* perhe-elämän kuvauksena.
- Tarkastelkaa *Alfhild*-runon suhdetta uskontoon.
- Lukekaa *Alfhildia* naisnäkökulmasta: minkälainen on runon naiskuva?
- Lukekaa *Alfhildia* miesnäkökulmasta: miten runo suhtautuu miehiin?
- Keksikää ryhmällemme oma lukutehtävä.

Keskustelkaa runosta ryhmien tulkintojen pohjalta.

(Runossa ovat nähtävillä Lauri Viidan elämän peruspilarit. Viidan suhde äitiinsä oli hyvin läheinen: Viidan kerrotaan murtuneen, kun Alfhild menehtyi 1940-luvun lopulla. Runo on äidin merkityksen, äidin kaikkivoipaisuuden ylistys ja . jos sitä haluaa lähestyä Viidan elämäkerran kautta . sijoittunee siihen aikaan, jolloin isä Emil oli jo kuollut ja äiti vielä eläi Pispalassa. Viidan isää on kuvattu juroksi . sellainen lienee myös runon Eemeli. Pispalan katujen ja työläiselämän kuvaus vie Viidan kotimaisemiin ja taustaan, jotka ovat usein esillä kirjailijan tuotannossa. Runossa on mukana myös uskonnollisia viittauksia, mikä taas ei ole Viidan tuotannolle tyypillistä. Viidan nuoruudenharrastuksiin tosin kuului myös toimiminen kristillisessä järjestössä.)

Tarkkailkaa, miten Alfhild tulee esiin elokuvassa. Muuttuuko runon tulkinta elokuvan katsomisen myötä?

Elokuvan katsomisen jälkeen

2. Elokuva ihmissuhteitten kuvauksena

a. Kirjoittakaa keskustelun pohjaksi: Jokainen kirjoittaa varttitekstin elokuvan mielestään kiinnostavimmasta ihmissuhteesta. Aiheeksi voi valikoitua Ailan ja Laurin suhde, mutta myös Helenan ja Laurin tai Ailan suhde (miksei myös päähenkilöiden suhde sivuhenkilöihin).

b. Kootkaa keskustellen taululle elokuvan ihmissuhteiden kehityskaaret. Aikasuora voi

olla käyttökelpoinen, sillä samalla tarkentuvat aikasuhteet.

(Elokuvan tapahtumat sijoittuvat 1940-luvun lopulle, 50-luvulle ja 70-luvulle. Lauri ja Aila tapaavat 1947 ja avioituvat 1948; Helena syntyy pian sen jälkeen. Perhe asuu ensin Pieksämäellä Ailan lapsuudenkodissa, muuttaa sitten Ruoveden Muroleen saareen ja sieltä 50-luvun alkupuolella Helsinkiin Lastenlinnankadulle. Lauri ja Aila eroavat 50-luvun lopulla. Helenan masennusvaihe sijoittuu 70-luvun alkuun. Aila palaa Suomeen ja kirjoittaa ja julkaisee kirjan Laurista vuonna 1974.)

c. Elokuvan keskeisille ihmissuhteille on yhteistä suuri muutos. Pohtikaa, mikä muuttuu Ailan ja Laurin, Helenan ja Laurin sekä Helenan ja Ailan suhteessa ja miksi.

d. Millainen Laurin ja Alfhildin suhde on elokuvassa?

e. Elokuvassa Meriluoto-Viidan perheellä on tukiverkosto, joka osoittautuu tärkeäksi kaikille perheenjäsenille: kustantaja (Antti Litja) ja tämän poika (Taisto Oksanen), kirjailija Juha Mannerkorpi (Hannu Kivioja), lääkäri Djupsjöbacka (Oiva Lohtander), talonmies Hermann (Juhani Niemelä) ja kustannustoimittaja Saga (Tiina Pirhonen). Käykää läpi Viidan perheen tukiverkostoa. Mitä rooleja elokuvan sivuhenkilöillä on Viitojen elämässä?

f. Elokuva kertoo kahden tunnetun kirjailijan, Aila Meriluodon ja Lauri Viidan, suhteesta. Elokuvan kahdella keskeisellä roolihahmolla on siis esikuvansa todellisuudessa. Elokuvassa esiintyvä perheen tytär Helena sen sijaan on täysin kuvitteellinen hahmo. Pohtikaa, miksi elokuvantekijät ovat päätyneet nostamaan yhteen keskeiseen rooliin täysin fiktiivisen hahmon.

Helsingin Sanomien toimittaja Leena Virtanen kirjoittaa elokuva-arvostelussaan: "Onko Viidan ja Meriluodon fiktiivisen tyttären näkökulma sittenkään välttämätön? . . . Voin kuvitella, että ratkaisu toimii näyttämöllä, mutta elokuvassa se jostain syystä sotkee ajatukset. Ehkä siksi, että realismi ja fantasia näyttämöllä ovat eri asioita kuin elokuvassa. Kun lähes kaikki muut henkilöt ovat peräisin todellisuudesta ja Meriluodon kirjasta, on vaikea uskoa tähän yhteen, täysin keksittyyn

henkilöön.+ Ottakaa kantaa Virtasen näkemykseen.

3. Elokuvan aika ja paikka

Yksi tapa jäsentää elokuvan kertomaa tarinaa on tutkia sen tapahtumapaikkoja. Miettikää, mitä katsoja saa tietää elokuvan henkilöistä eri paikkoihin ja ajankohtiin sijoittuvien tapahtumajaksojen myötä (suluissa joitakin vihjeitä):

- Helena hakeutuu mielisairaalaan, 70-luvun alku
(Helena heikossa kunnossa, isäsuhde ongelmallinen)
- Helena ja äiti kohtaavat Lastenlinnankadun asunnossa, kun äiti muuttaa Ruotsista takaisin Helsinkiin, 70-luvun alku
(myös Helenan ja äidin suhde vaikea, Helena syyttää äitiä, aukko kerronnassa: milloin ja miksi äiti on lähtenyt ja jättänyt Helenan?)
- Lauri ja Aila kohtaavat tv-ohjelman nauhoituksissa ja ravintolassa Helsingissä 40-luvun lopulla
(Aila on nuori ja kokematon, Lauri selvästi aikuisempi, kokeneempi; rakkaus sytty nopeasti ja vie molemmat mukanaan)
- Lauri ja Aila muuttavat Pieksämäelle Ailan lapsuudenkotiin, 40-luvun loppu
(Aila ihailee Lauria varauksetta, Ailan vanhemmat varovaisia, konservatiivisia, Laurin taiteilijanluonto . onko Lauri Viita nero?)
- Lauri ja Aila muuttavat Ruoveden Muroleen, 50-luvun alku
(Lauri sanelee, Aila kirjoittaa . Laurin työ näyttää olevan tärkeämpää; merkit Laurin sairaudesta selviä)
- Perhe muuttaa Helsinkiin Lastenlinnankadulle 50-luvun alkupuolella
(Laurin sairaus pahenee, perhe-elämä vaikeutuu; kahden kirjailijan välinen kilpailu selvemmin näkyvissä)

- g. Aila saa Laurista kertovan kirjansa valmiiksi, 70-luku (tilinteko, Helenan suhde äitiin muuttuu)

4. Parveke

Lastenlennankadun asunnon parvekkeella tapahtuu paljon. Muistelkaa, mitä kaikkea. Miksi juuri parvekkeella? Mitä merkityksiä se saa eri kohtauksissa?

(Helena sulkee parvekkeelle äitinsä, että pääsee käsiksi tämän kirjoittamaan tekstiin. Lauri sulkee aggressiivisuuden puuskassaan parvekkeelle hyväntahtoisen talonmiehen. Lauri sulkeutuu parvekkeelle myös itse aikomuksenaan hypätä alas; Aila on valmis hyppäämään hänen mukanaan . vai onko? Parvekkeella suree äitiään myös lääkäri Djupsjöbacka. . Parvekettä voi pitää elokuvassa motiivina, toistuvana aiheena, jonka avulla elokuvan teemoja tuodaan esiin.)

5. Elokuva itsenäistymisen kuvauksena

Elokuva kertoo kahden nuoren tytön aikuistumisesta: nuoren Aila Meriluodon ja parikymmentä vuotta myöhemmin hänen tyttärensä Helenan (joita molempia elokuvassa esittää Elena Leeva). Vertaillaan tyttöjen aikuistumisprosessia: Mitä samaa, mitä erilaista? Mistä erot johtuvat?

Pohtikaa luokassa nykynuoren itsenäistymistä: Mitä tuttua Ailan ja Helenan elämäntilanteissa on? Mikä nuorten elämässä on muuttunut elokuvan kuvaamista ajoista?

6. Elokuvan visuaalinen tyyli

Ohjaaja Heikki Kujanpää kertoo: Yhdessä kuvaaja Harri Rädyn, lavastaja Tarja Väättäsen ja pukusuunnittelija Riitta Röpelisen kanssa loimme visuaalisen tyylin, jossa mennyt aika näyttäytyy voimakassävyyisenä

melodraamana löytäen vastapainonsa todentuntuisemmasta 70-luvusta. - - Etsimme 50-luvun kohtauksiin menneen studiokauden hohtoa erotukseksi 70-luvun kohtausten realistisemmalle näyttelemiselle, jossa päähuomio on ihmissuhteissa.+

Etsikää elokuvasta esimerkkejä visuaalisista keinoista, joilla työryhmä on tehnyt eroa 50-luvun ja 70-luvun kohtausten välille.

Kiinnittäkää huomiota ainakin

- väreihin
- puvustukseen
- kampauksiin
- rakennuksiin
- sisustukseen, sekä huonekaluihin että erilaisiin yksityiskohtiin.

7. Mielen terveysongelmat elokuvan aiheena

Lauri sairastuu avioliiton aikana skitsofreniaan. Selvittäkää, millaisesta sairaudesta on kyse. Esimerkiksi nettisivulta <http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksentaytaartikkeli/tunnus/hoi35050?hakusana=skitsofrenia#s1> löydätte ajantasaista tietoa aiheesta.

- Millaisia merkkejä Laurin sairastumisesta on havaittavissa?
- Missä vaiheessa katsoja tietää varmasti, että Lauri on sairas?
- Miten Aila suhtautuu Laurin sairauteen? Miksi?
- Miksi Aila päättää erota Laurista?

Helena hakeutuu elokuvan alussa mielisairaalaan.

- Miksi?
- Miten häneen suhtaudutaan?
- Miten häntä hoidetaan?
- Minkä vastauksen hän saa, kun haluaa tietää, periytyykö isän sairaus?

Helena opastaa muun muassa lääkäri Djupsjöbacka, Viitojen perhetuttu jo 50-luvulta.

- Miksi D. on sairaalassa?
- Mitä ongelmia D:lla on?
- Miten hän selviää vaikeuksistaan?
- Mikä D.:n roolihahmon merkitys on elokuvassa?

8. Taiteilijaelämää 1940-1970-luvuilla

a. Sekä Lauri että Aila ovat kirjailijoita. Miten heidän ammattinsa näkyy heidän elämässään: arkielämässään, suhteessaan lapsiin, suhteessaan muihin ihmisiin, vapaa-ajan vietossaan, asumisessaan? Miten se, että molemmat ovat kirjailijoita, vaikuttaa Laurin ja Ailan väleihin?

b. Laurin ja Ailan suhteessa on paljon sellaista, mitä kaikki muut eivät tahdo hyväksyä. Minkälaisia ongelmia suhteen alkamiseen liittyy?

c. Miettikää, miten Lauriin ja Ailaan, tunnetuihin kirjailijoihin, suhtauduttaisiin, jos he olisivat samassa tilanteessa, mutta 2000-luvulla?

9. Retki Viidan ja Meriluodon tuotantoon

Etsikää käsiinne Lauri Viidan ja Aila Meriluodon runokokoelmia (ks. luettelo materiaalin alussa). Jakakaa kokoelmia pienryhmille luettavaksi.

- Jokainen pienryhmä valitsee kokoelmastaan esimerkkirunon muille esitettäväksi.
- Luokasta valitaan viiden hengen runoraati ryhmien valitsemia runoja arvioimaan.
- Esitelkää ja esittäkää ryhmänne runo raadille ja luokalle.
- Raati arvioi runot ja perustelee näkemyksensä.

TAI

- Kirjoittakaa ryhmänne valitsema runo (lähdetietoineen) isolle paperille ja kiinnittäkää se luokan seinään. Sen alapuolelle tai viereen voitte kiinnittää toisen, tyhjän paperin.
- Jokainen kiertelee luokassa lukemassa ryhmien valitsemia runoja. Tyhjät paperit ovat lukijoiden kommentteja varten. Niillä voi käydä runoista myös keskustelua.

Keskustelkaa vielä siitä, millainen kuva kirjailijoiden tuotannosta valintojenne perusteella syntyy.

(Luokkaan voi tuoda myös pariskunnan ystävän Juha Mannerkorven tuotantoa.)

Materiaalin teossa käytettyjä lähteitä:

Kaasalainen, Marjukka, *Lauri Viita runoilijana*. Teoksessa *Lauri Viita. Kootut runot*, WSOY, 1966.
Meriluoto, Aila, *Lauri Viita*. WSOY, 1974.
Meriluoto, Aila, *Vaarallista kokea. Päiväkirja vuosilta 1953. 1975*. WSOY, 1996.
Varpio, Yrjö, *Lauri Viita*. WSOY, 1973.
Virtanen, Leena, *Iso mies menee pirstaleiksi*. HS Nyt 49/2008.
www.kirjailijat.kirjastot.fi
www.wsoy.fi/kirjailijat
www.lauriviitaseura.org/kirjailija

PUTOAVIA ENKELEITÄ MELODRAAMAN LAJITYYPIN EDUSTAJANA

10. Suomalainen melodraama

a. Elokuvatutkija Sakari Toiviainen on pelkistänyt suomalaisen elokuvan kahteen lajityyppiin: melodraamaan ja farssikomediaan. Joskus on jopa väitetty että kaikki suomalainen elokuva olisi melodramaattista. Mitä mieltä olette tästä väitteestä?

Luetelkaa näkemiänne suomalaisia elokuvia ja pohtikaa mitkä niistä laittaisitte melodraaman lajityypin lokerikkoon?

Suuria suomalaisia melodraamoja ovat muun muassa Teuvo Tulion ohjaamat Rakkauden risti (1946), Nuorena nukkunut (1937), Laulu tulipunaisesta kukasta (1938), Sellaisena kuin sinä minut halusit (1944), ja Rikollinen nainen (1952). Sakari Toiviainen kuvaa `Tulion lajia, melodraamaa, suurten vastakohtien, kärjistysten, "elämää suuremmaksi" näyttämöksi, jonka puitteissa kuvakerronta ja visuaalinen aisti korvasivat luonnekuvauksen ja vuoropuhelun perinteiset "kirjalliset" arvot.` Merkittävää melodraamaa Suomessa on tehnyt myös Edvin Laine muun muassa maalaismelodraamaksi luonnehditun elokuvan Yrjänän emännän synty, 1943., Hannu Leminen oli erikoistunut romanttiseen melodraamaan, jota edustavat Valkoiset ruusut, 1943; Kesäillan valssi, 1951 ja Rajavartijan kaunis Inkeri 1950.

Lähde:

http://www.kava.fi/lahikuvassa/suomalaisen-elokuvan_historia.html

b. Juri Nummelin on kuvaillut melodraaman vaikeasti määriteltäväksi lajityypiksi, joka risteää usein historiallisten elokuvien ja vakavien draamojen kanssa. Nummelinin mukaan melodraaman lajityypille musiikin käyttö on hyvin tärkeää, sen avulla tehostetaan kuvattuja tunteita ja lisätään katsojan samastumista elokuvan henkilöihin. Myös värit ja liioitteleva ilmaisu ovat melodraamassa tärkeitä. Juri Nummelinin koko melodraaman kuvauksen voi lukea sivustolta: <http://jurinummelin.blogspot.com/2005/12/hollywoodin-lajityypit-melodraama.html>

Millä perusteella *Putoavia enkeleitä* voisi kutsua melodraamaksi?
Pohtikaa mitä melodraaman elementtejä *Putoavia enkeleitä* elokuvasta löytyy. Miten esimerkiksi musiikkia ja värejä on käytetty tunteiden ilmaisussa?

Demari lehden arvostelussaan *Rane Aunimo* kuvailee *Putoavien enkeleiden* tavoittelevan muhkean kulttuurimelodraaman manttelia. (<http://www.demari.fi/content/view/3174/>)

Elokuvan lehdistömateriaalissa todetaan että *Putoavia enkeleitä* on melodraaman tyyllilajissa kerrottu myrskyisä rakkaustarina. tarina kertoo kahdesta merkittävästä taiteilijasta, mutta tyttären näkökulma tekee elokuvasta ennen kaikkea perheen tarinan. (Ö) Lauri Viidan ja Aila Meriluodon myrskyisä rakkaustarina on loistava perusta vahvalle draamalle. +Repivän rakkauden kuvauksessa siis melodraama nähdään oivana ilmaisukeinona. Melodraamoissa onkin usein kuvattu traagista rakkautta ja kiellettyjä tunteita. Elokuvan teemat ovat melodraaman genrelle tyypillisiä: kärsimys, hullu rakkaus, intohimo ja dramaattisesti kuvattu sairaus.

Peter von Bagh on kirjassaan *Kaipuun punainen hetki* (2001. Helsinki:Otava.) kuvaillut melodraamaa näin: +melodraamat ovat tunnetusti elokuvan suola. Ne eivät toimi ´taiteen sääntöjen` mukaan, ne liioittelevat, ottavat oikotien oikeuksia ja ovat `sydämen huuto´ tai ´elokuvan valittu rekisteri´. (Ö)

Melodraamat eivät myöskään kunnioita mitään. Hyvä melodraama on sillä tavalla kaksinainen, että se onnistuu olemaan samalla kertaa mielettömän konventionaalinen ja toisaalta rikkomaan kaiken ö +

Sopiiko tämä määritelmä mielestänne elokuvaan *Putoavia enkeleitä*?

11. Melodraaman ilmaisukeinot

a. *Putoavia enkeleitä* tapahtuu kahdessa aikatasossa. Sen menneisyyteen sijoittuva 1950-luvun kuvaus käyttää selvemmin melodraaman konventioita. Värien, musiikin ja liioiteltujen eleiden jne. käyttö on 1950-luvun aikatasossa ilmeisempää. Ohjaaja Heikki Kujanpään sanoin: %mennyt aika näyttäytyy voimakassävyyisenä melodraamana löytäen vastapainonsa todentuntuisemmasta 1970-luvusta. 1950-luvun kohtauksiin etsimme menneen studiodauden hohtoa erotukseksi 1970-luvun kohtausten realistisemmalle näyttelemiselle, jossa päähuomio on ihmissuhteissa.+ Pohtikaa miksi mennyt aika kuvataan juuri melodraaman välityksellä? Miettikää millaisten aiheiden ja aikakausien kuvaukseen juuri melodraaman lajityyppi sopisi parhaiten? (kts. myös tehtävä 6)

Melodraaman voidaan ajatella sopivan 1940- ja 1950-lukujen kuvaamiseen, sillä noina vuosikymmeninä melodraama lajityyppinä eli kukoistuskauttaan. Nuo vuosikymmenet voidaan siis nähdä länsimaisessa elokuvahistoriassa melodraaman kulta-aikana.

Melodraama lajityyppinä sopii myös hyvin tositarinan fiktiiviseen kuvaamiseen. Peter von Baghkin on todennut että melodraamassa yksikään kohta ei perustu muihin tosiasioihin kuin tunteen valtakunnan sääntöihin.

b. Saksalainen elokuvantutkija Thoma Elsaesserin mukaan melodraaman ytimessä olevat tukahdutetut tunteet saivat ilmaisunsa musiikissa, puvustuksessa, tilan rakentamisessa, värien käytössä ja valaistuksessa. Hän on myös tulkinnut 1950-luvun melodraamojen vahvan visuaalisuuden

kritiikkinä aikansa yhteiskuntaa ja sen arvoja kohtaan.

Pohtikaa mitä Elsaesserin erittelemiä melodraaman ilmaisukeinoja *Putoavissa enkeleissä* on käytetty ja millä tavalla? Keskustelkaa mitä mahdollisia yhteiskunnallisia tms. sanomia melodraaman ilmaisun kautta halutaan tuoda esiin, vai onko kyseessä vain tyyllillinen ratkaisu?

Monien tutkijoiden mukaan melodraaman kerrontamuoto heijastaa modernin länsimaisen yhteiskunnan keskeisiä jännitteitä. Melodraama on esimerkiksi nähty modernissa maailmassa uskonnon paikan ottavana maailmankuvana ja moraalisen maailmanjärjestyksenä. Mikä on *Putoavien enkelien* yhteiskunnallinen ulottuvuus? Millä tavalla se heijastaa kuvaamansa ajankohdan arvomaailmaa ja miten meidän aikamme?

Melodraama on nähty myös jännitteiden ja konfliktien käsittelemisen kerrontamuotona. Miten tulkitsette elokuvaa tästä näkökulmasta?

Kirjatkaa yhdessä ylös, esimerkiksi liitutaululle, elokuvassa esiin tulevat henkilöiden väliset jännitteet ja konfliktit. Pohtikaa sitten miten ne on tuotu esiin lavasteiden, värimaailman, näyttelytyylin, musiikin tms. keinojen avulla.

Lähde: <http://www.helsinki.fi/kristiina-instituutti/verkkokurssi/spavtekno2004/teema5.htm>

Melodraamassa käännekohtat ja valintatilanteet usein rytmittävät ja vievät kerrontaa eteenpäin. Eritelkää *Putoavista enkeleistä* tällaisia käännekohtahetkiä, joissa melodraama kärjistyy. (Kts. myös tehtävä 2c)

Oppimateriaalin on laatinut
lukion äidinkielen ja kirjallisuuden
lehtori Minna Hautaniemi

Oppimateriaalin on tuottanut ja
melodraama-osuuden laatinut
Marjo Kovanen
Koulukinosta.